

ویکتوریا ای. بیرد، فرانک میر آفتاب و کریستوفر سیلور

برنامه ریزی و تمرکززدایی

فضاهای متعارض برای اقدام جمعی در جهان جنوب

مترجمان

دکتر عباس آخوندی و سمانه افشاری

با پیش گفتاری از دکتر مظفر صرافى

فهرست مطالب

۹	فهرست نمودارها و جدول‌ها
۱۱	مؤلفان مقاله‌ها
۱۵	یادداشتی بر ترجمه‌ی فارسی
۱۷	پیش‌گفتار: جستارهای برنامه‌ریزی و تمرکززدایی برای توسعه‌ی ایران مظفر صرافى
۴۷	بخش یکم تمرکززدایی: زمینه‌ها و پی‌آمدها
	فصل ۱ درآمد: جایگاه مفاهیم متعارض برنامه‌ریزی نامتمرکز در جهان جنوب
۴۹	فرانک میرآفتاب، کریستوفر سیلور و ویکتوریا ای. بیرد
۷۹	فصل ۲ تمرکززدایی و برنامه‌ریزی کارآفرینانه فرانک میرآفتاب
	فصل ۳ تمرکززدایی، خصوصی‌سازی و فشار مخالف مردمی (کالایی‌سازی و کالایی‌زدایی آب در آفریقای جنوبی)
۱۰۳	پاتریک باند
	فصل ۴ برنامه‌ریزی نامتمرکز و رشد کلان‌شهری (فقر و ثروت در حومه‌ی بوینس‌آیرس)
۱۳۵	نوراللبیرتون دِ دورن

- فصل ۵ فضاهای جدید، چالش‌های جدید
(اجرای تمرکززدایی در راستای اصلاحات سیاسی در بولیوی)
بنجامین کُل و لیندا فاردینگ ۱۵۵
- بخش دوم چالش‌های مالی و اجرایی تمرکززدایی ۱۸۳
- فصل ۶ تحول برنامه‌ریزی توسعه‌ای فرومیلی تحت اصلاحات
معطوف به تمرکززدایی در کنیا و اوگاندا
پُل اسموک ۱۸۵
- فصل ۷ تمرکززدایی و برنامه‌ریزی در بخش آب ویتنام
(خصوصی‌سازی در سطح اجتماع محلی در مکونگ دلتا)
جیمز اچ. اسپنسر ۲۱۱
- فصل ۸ تمرکززدایی و دموکراسی محلی در شیلی
(دو اجتماع محلی فعال و دو مدل حکمرانی محلی)
آنی ریورا-آنتیگر ۲۳۳
- بخش سوم نقش جامعه‌ی مدنی و کنش‌گران محلی در تمرکززدایی ۲۵۵
- فصل ۹ توسعه‌ی اجتماع محور و سلطه‌ی نخبگان
(وام‌های خرد و مشارکت شوراهای محلی در اندونزی)
ویکتوریا ای. بیرد، منو پرادهان، ویجایندرا راتو، رندی اس. کارتمیل،
و ریوایانی ۲۵۷
- فصل ۱۰ مشارکت دانشگاه و اجتماع محلی:
(نهادینه‌سازی برنامه‌ریزی توان‌مندشده و مشارکتی در اندونزی)
کریستوفر سیلور و توپاگوس فورکن سوفهانی ۲۸۵
- فصل ۱۱ تمرکززدایی کارآمد جنسیتی
(تجربه‌ی زنان در پانچایاتی راج [پارلمان محلی] در هندوستان)
کاجری میسرا و نیما کودوا ۳۱۱
- فصل ۱۲ تمرکززدایی و سرمایه‌ی اجتماعی در تایلند
آمریتا دنیر و لوئیس ام. تاکاهاشی ۳۳۱

- فصل ۱۳ تمرکززدایی و جدال برای مشارکت در سیاست
و برنامه‌ریزی محلی (آموزه‌هایی از ناگاسیتی فیلیپین)
گاوین شاتکین ۳۵۵
- فصل ۱۴ شناخت برنامه‌ریزی نامتمرکز در جهان جنوب
کریستوفر سیلور، ویکتوریا ای. بیرد و فرانک میرآفتاب ۳۷۵

فهرست نمودارها و جدول‌ها

- ۱-۱. گام‌های تمرکززدایی و گسترش آنها ۲۵
- ۱-۲. قیمت‌گذاری آب ۱۲۲
- ۲-۱. راهبردهای واگرا در قیمت‌گذاری آب ۱۲۶
- ۳-۱. تأثیر قیمت بر مصرف برای گروه‌های درآمدی مختلف در ویتنام ۱۲۸
- ۴-۱. افزایش نرخ‌های مرزبندی قیمت آب ۲۰۰۵-۲۰۰۱ ۱۲۸
- ۵-۱. نواحی صنعتی دهه‌های ۱۹۷۰ و دهه‌های ۱۹۹۰-۱۹۹۵ ۱۲۹
- ۶-۱. شناخت نامتمرکز از مشارکت عمومی: خصوصی برای تأمین آب ۲۲۸
- ۷-۱. نموداری از ساختار سه‌لایه‌ی حکمرانی محلی ۳۱۶
- ۸-۱. تطابق وجه غالب ایجاد تمرکززدایی با گونه‌های آن ۳۶
- ۹-۱. تمرکز توزیع جغرافیایی واحدهای صنعتی ۱۳۹
- ۱۰-۱. سهم فعالیت‌های صنعتی در اقتصاد آرژانتین ۱۴۲
- ۱۱-۱. سطح فقر مناطق شمالی و جنوبی در هندوستان ۱۴۳
- ۱۲-۱. ساختار تمرکززدایی در کنیا و اوگاندا ۱۹۳
- ۱۳-۱. برنامه‌ریزی نامتمرکز در کنیا و اوگاندا ۲۰۲
- ۱۴-۱. مدل‌های حکمرانی محلی ۲۴۰

جستارهای برنامه‌ریزی و تمرکززدایی برای توسعه‌ی ایران

مظفر صرافی (عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی)

۱. مروری بر خاستگاه تمرکززدایی در جوامع درحال توسعه

می‌توان ادعا کرد که «آرمان توسعه» یگانه آرمان مشترک و پذیرفته شده‌ی تمامی جوامع درحال توسعه است. البته باید افزود که در مفهوم و چگونگی دست‌یابی به آن هیچ توافق فراگیری وجود ندارد؛ هرچند در به‌کارگیری برنامه‌ریزی - گرچه در طیفی از رهیافت‌های تمامیت‌خواهانه تا گزینشی و تقلیل‌گرایانه - کم‌تر تردیدی وجود داشته است. توجیه استفاده از ابزار برنامه‌ریزی در عرصه‌ی عمومی برآمده از این تشخیص بود که روند تحولات جامعه‌ی مورد برنامه‌ریزی در راستای توسعه نبوده و یا آن‌که شتاب کافی برای جبران شکاف توسعه در قیاس با جوامع پیشرفته‌ی صنعتی را نداشته است. بدین‌سان، از نیمه‌ی دوم قرن بیستم میلادی، الگوواره‌ی برنامه‌ریزی با انگاشتی آمرانه از بالا برای القای عناصر مدرن و هم‌چون نسخه‌ای «کشورشمول» متداول شد. شیوه‌ی عمل به گونه‌ای بود که «توسعه» را هم‌چون فرآورده‌ای قابل تولید و تحویل از سوی دولت مرکزی می‌پنداشت و مفهوم توسعه به‌ندرت هم‌چون فرآیندی ناشی از تحول اجتماعی مطرح می‌شد (صرافی، ۱۳۷۷).

در دهه‌های بعد، کاهش منابع دولت مرکزی، ناکامی و/یا نبود دربرگیرندگی اجتماعی در برنامه‌های کلان توسعه و درنهایت تداوم شکاف توسعه‌نیافتگی